

Sebastian Bobowski

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

POLITYKA UNII EUROPEJSKIEJ WOBEC SEKTORA MAŁYCH I ŚREDNICH PRZEDSIĘBIORSTW (MSP)

Streszczenie: Małe i średnie przedsiębiorstwa stanowią strategiczny komponent innowacyjnej, konkurencyjnej, opartej na wiedzy gospodarki. Efektywne działania w kierunku zwiększenia dostępu do finansowania dla sektora MSP determinuje stopniową deregulację na rzecz stymulacji postaw przedsiębiorczych społeczeństwa europejskiego. Krytycznym czynnikiem w kontekście implementacji proaktywnej unijnej, narodowej czy lokalnej polityki gospodarczej, fiskalnej, zatrudnienia i rynku pracy pozostaje w silnej korelacji z obszarem prawnym, regulacyjnym i projektowym. Operowanie w realiach wspólnego rynku generuje szereg możliwości, ale także zagrożeń związanych z presją konkurencyjną.

Słowa kluczowe: sektor małych i średnich przedsiębiorstw, Unia Europejska, harmonizacja prawa wspólnotowego, programy wspólnotowe, *venture capital*, Traktat z Maastricht.

1. Wstęp

Problematyka sektora małych i średnich przedsiębiorstw (MSP) pozostawała przez wiele lat poza głównym nurtem polityki wspólnotowej. Koncentracja na strategicznych gałęziach przemysłu w pierwszym okresie funkcjonowania Wspólnot Europejskich¹ w realiach tworzenia unii celnej nie sprzyjała właściwemu zdefiniowaniu miejsca małej i średniej przedsiębiorczości w procesach gospodarczych. Wraz z postępowaniem procesów integracyjnych w ramach EWG, rozszerzeniem Wspólnoty o kolejne państwa europejskie, optyka środowisk politycznych stopniowo ewoluowała, co znalazło odzwierciedlenie w inicjatywach Komisji i Rady Europejskiej, a na dalszym etapie – po ustanowieniu wspólnego rynku i osiągnięciu stadium pełnej integracji gospodarczej – zapisach traktatowych odnoszących się do sektora małych i średnich przedsiębiorstw.

¹ D. Strasser, *Les Finances de l'Europe*, LGDJ, Bruxelles 1990, s. 362-366; T. Hoffmann, *Wykorzystanie programów pomocowych i przedakcesyjnych Wspólnoty Europejskiej/Unii Europejskiej w Polsce w latach 1990-2001*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2006, s. 15.

2. Programy unijne ukierunkowane na MSP

Jednym z pierwszych doświadczeń związanych z ukierunkowaniem polityki państw członkowskich na sektor małych i średnich przedsiębiorstw była utworzona w 1973 r. sieć kooperacyjna Bureau de Rapprochement d'Enterprises (BRE), stawiająca sobie za cel „pomoc MSP w Unii Europejskiej oraz w wielu innych krajach w znalezieniu odpowiednich partnerów handlowych”². Sieć miała zatem zasięg globalny, programowanie współpracy zaś obejmowało obszar finansów, handlu i technologii. Na podobnych mechanizmach operacyjnych oparto utworzoną pod koniec lat osiemdziesiątych sieć Business Co-operations Network (BC-NET), nastawiona na promowanie współpracy transgranicznej małych i średnich przedsiębiorstw³.

W dekadzie lat osiemdziesiątych narastała świadomość państw członkowskich co do pozytywnego oddziaływania małych i średnich przedsiębiorstw na kondycję gospodarki oraz sytuację na rynku pracy. Jednym z akcentowanych atutów tego typu podmiotów gospodarczych było umiejętne wypełnianie tzw. nisz rynkowych, określanych mianem okazji⁴. W czerwcu 1986 r., w ramach tzw. Europejskiego Roku Małej i Średniej Przedsiębiorczości i Rzemiosła, powołano niezależny zespół ds. MSP w państwach członkowskich. Do podstawowych zadań zespołu należało: opracowanie programu koordynującego działania KE wobec MSP, obejmujące takie sfery, jak: prawo wspólnotowe, finanse, transfer *know how*, harmonizacja polityki narodowej i wspólnotowej, stworzenie ram współpracy z organizacjami reprezentującymi MSP oraz wsparcie tworzenia programów ukierunkowanych na MSP⁵. 14 listopada tegoż roku wszedł w życie „Program działania na rzecz małych i średnich przedsiębiorstw”⁶. Program, uznawany za przełomowy w kontekście kształtowania wspólnotowej polityki wobec MSP, złożony był z dwóch części, z których jedna odnosiła się do szeroko rozumianego otoczenia biznesu, druga zaś – do wybranych, zidentyfikowanych potrzeb małych i średnich przedsiębiorstw.

W ramach pierwszego komponentu programu wskazano na następujące działania:

- promocja ducha przedsiębiorczości, co miało sprzyjać identyfikacji roli przedsiębiorcy w społeczeństwie,
- monitoring rynku wewnętrznego w obszarze przeszkód i zagrożeń dla MSP,
- poprawa otoczenia administracyjnego i społecznego MSP,

² Cytat za: B. Mikołajczyk, *Infrastruktura finansowa MSP w krajach Unii Europejskiej*, Centrum Doradztwa i Informacji DIFIN sp. z o.o., Warszawa 2007, s. 52.

³ *Evaluation of the BC- Net and BRE Networks*, Final Report, UK, May 2000, Technopolis Ltd, s. 6-8.

⁴ Na podstawie: P. Ważniewski, *Sektor małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce i w Unii Europejskiej*, „Gospodarka Narodowa” 2003 nr 5-6, s. 79-81.

⁵ C.D. Ehlermann, *Les entreprises publiques et le contrôle des aides d'Etat*, “Revue du Marché Commun et de l'Union Européenne” 1992 no 360, s. 616.

⁶ OJ C 287, 14.11.1986.

- utrwalanie mechanizmów zdrowej konkurencji,
 - poprawa regulacji fiskalnych, w tym przepisów dotyczących podatku VAT⁷.
- Drugi z komponentów odpowiadał na ściśle zdefiniowane potrzeby małych i średnich przedsiębiorstw:

- szkolenia ukierunkowane na podniesienie zdolności adaptacyjnych MSP,
- wsparcie aktywności eksportowej przedsiębiorstw,
- pomoc w tworzeniu i rozwijaniu działalności gospodarczej,
- tworzenie kanałów obiegu informacji gospodarczej,
- otwarcie dostępu MSP do nowoczesnych technologii,
- zwiększenie dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania działalności, w tym pożyczek oraz funduszy venture capital,
- promocja współpracy między przedsiębiorcami, zwłaszcza w skali ponadregionalnej⁸.

Zainteresowanie programem skłoniło Radę Europy (RE) do wdrożenia w lipcu 1989 r. pierwszego wieloletniego programu dla MSP⁹, rozpisanego na okres 1990-1993, a dysponującego budżetem w wysokości 110 mln ecu. Celem programu była „poprawa środowiska biznesowego oraz promocja rozwoju przedsiębiorstw, a w szczególności małych i średnich przedsiębiorstw we Wspólnocie”¹⁰.

W celu realizacji powyższego założenia zaprojektowano następujące działania:

- otwarcie dostępu przedsiębiorców do informacji gospodarczej, prawnej na szczeblu krajowym i wspólnotowym,
- likwidacja przeszkód natury administracyjnej, finansowej i prawnej dla tworzenia i rozwoju przedsiębiorstw,
- promocja kooperacji pomiędzy przedsiębiorstwami, zwłaszcza w skali ponadregionalnej.

14 czerwca 1993 r. RE podjęła decyzję w kwestii „wieloletniego programu Wspólnoty w zakresie środków stosowanych w odniesieniu do dziedzin priorytetowych i zapewnienia ciągłości oraz konsolidacji polityki promowania małych i średnich przedsiębiorstw w krajach Wspólnoty”¹¹. Budżet w wysokości 112,2 mln ecu przeznaczono na realizację dwóch priorytetów, sformułowanych w art. 2 powyższej decyzji RE:

- 1) intensyfikacja działań na rzecz przedsiębiorstw w kontekście stymulowania wzrostu gospodarki UE, w tym:
- zwiększenie dostępu przedsiębiorców do informacji w ramach Wspólnoty,

⁷ Na podstawie: *Problems of SMEs: National and Community Policies*, EEC Commission, Brussels, March 1986.

⁸ Na podstawie: M. Strom, *The European Union and the Policy in favor of Small and Medium Sized Enterprises*, Swedish Foundation for Small Business Research, Sweden 2001, s. 4-5.

⁹ OJ L 239, 89/490/EEC, 28.07.1989, s. 33.

¹⁰ Cytat za: B. Mikołajczyk, op. cit., s. 52.

¹¹ OJ L 161, 02.07.1993, s. 68.

- poprawa otoczenia administracyjnego i prawnego przedsiębiorstw, w tym zmniejszenie obciążeń fiskalnych MSP wynikających z ustawodawstwa wspólnotowego,
- promocja współpracy pomiędzy przedsiębiorcami, wspieranie systemów poszukiwania kontrahentów i podwykonawców;
- 2) zapewnienie ciągłości i konsolidacji polityki względem MSP, w tym:
 - poprawa otoczenia finansowego przedsiębiorstw,
 - wymiana informacji i doświadczeń w zakresie procesów adaptacyjnych i dostosowawczych niezbędnych z racji zachodzących zmian strukturalnych i ewolucji rynku,
 - obserwacja procesów rozwojowych sektora MSP¹².

Na mocy artykułu drugiego decyzji Rady z 10 stycznia 1997 r. wdrożono trzeci wieloletni program dla MSP, zasilony kwotą 127 mln ecu. Wskazano wówczas na następujące obszary interwencji:

1) poprawa i uproszczenie uwarunkowań administracyjno-prawnych funkcjonowania MSP, w tym:

- podnoszenie jakości i przejrzystości aktów legislacyjnych UE,
- uwzględnienie interesów sektora MSP w programach i inicjatywach realizowanych w ramach UE,
- poprawa przejrzystości działań, upowszechnianie najlepszych wzorców w dziedzinie upraszczania uwarunkowań administracyjno-prawnych funkcjonowania MSP,
- wsparcie sektora MSP na rynku międzynarodowym;

2) poprawa uwarunkowań finansowych funkcjonowania MSP, w tym:

- ułatwienie dostępu MSP do zewnętrznych źródeł finansowania,
- wsparcie dla rozwoju specyficznych instrumentów finansowych,
- rozwiązanie problemu przeterminowanych płatności w transakcjach gospodarczych,
- wsparcie dla rozwoju rynku kapitałowego na potrzeby dynamicznie rozwijającego się sektora MSP;

3) wsparcie dla MSP w dziedzinie internacjonalizacji prowadzonej działalności, w tym:

- rozwój usług w obszarze przepływu informacji w ramach Wspólnoty,
- promocja MSP,
- rozwój kooperacji poprzez wsparcie dla systemu wyszukiwania partnerów i kontrahentów dla MSP,
- ułatwianie dostępu MSP do rynków zewnętrznych,
- poprawa warunków funkcjonowania MSP na rynku UE;

4) poprawa konkurencyjności sektora MSP, otwarcie dostępu do badań, innowacji i szkoleń, w tym:

¹² B. Mikołajczyk, op. cit., s. 53.

- rozwój potencjału innowacyjnego MSP,
- podnoszenie kompetencji szczebla menedżerskiego w MSP,
- adaptacja przedsiębiorstw do wymogów środowiskowych;
- 5) promocja przedsiębiorczości, w tym:
 - wsparcie dla rozwoju przedsiębiorczości,
 - opieka nad małymi przedsiębiorstwami, rzemiosłem,
 - wsparcie na rzecz rozwoju handlu,
 - zwiększanie partycypacji kobiet, osób młodych i niepełnosprawnych w biznesie;
- 6) reforma instrumentów polityki względem MSP¹³.

W roku 2001 uruchomiono czwarty wieloletni program dla wspierania przedsiębiorstw i przedsiębiorczości, a szczególnie małych i średnich przedsiębiorstw (Multiannual Programme for Enterprise and Entrepreneurship and in Partucular for Small and Medium-Sized Enterprises (SMEs)), dysponujący budżetem w wysokości 450 mln euro. Zmianą jakościową w stosunku do uprzednio realizowanych programów było szersze spojrzenie na problematykę przedsiębiorczości, finansowania działalności MSP, e-biznesu. Program uwzględniał ponadto założenia „Bolońskiej karty polityki wobec MSP”¹⁴ oraz cele „Europejskiej karty małych przedsiębiorstw”¹⁵, koncentrując działania na następujących obszarach:

- wsparcie dla wzrostu i konkurencyjności MSP funkcjonujących w realiach gospodarki opartej na wiedzy,
- promocja przedsiębiorczości,
- rozwój otoczenia finansowego sektora MSP,
- poprawa uwarunkowań administracyjno-prawnych funkcjonowania MSP w kontekście rozwoju potencjału innowacyjnego firm,
- zwiększenie dostępu przedsiębiorstw do wspólnotowych programów, inicjatyw oraz sieci wspierania biznesu¹⁶.

¹³ OJ L 006, 97/15/EC, 10.01.1997, s. 25.

¹⁴ *Bologne Charter on SME Policies*, OECD, Bolonia, 15.06.2000.

¹⁵ *European Charter for Small Enterprises*, European Council, Feira, 19-20th June 2000; dokument wskazywał na działania niezbędne dla poprawy otoczenia małych firm, a szczególnie: zwiększenie dostępu do zewnętrznych źródeł kapitału (w tym kredytów, funduszy *venture capital*, funduszy strukturalnych UE), poprawa otoczenia legislacyjnego, wsparcie dla rozwoju technologicznego, projektów edukacyjnych i szkoleniowych z zakresu szeroko rozumianej przedsiębiorczości; akcentowano konieczność tworzenia nowoczesnej infrastruktury finansowej dla MSP z biurami transferu technologii, sieciami „aniołów biznesu”, programami gotowości inwestycyjnej oraz mechanizmami gwarancji m.in. w obszarze mikrokredytów dla MSP, przy współpracy z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym (EBI) oraz Europejskim Funduszem Inwestycyjnym (EFI); podkreślono ponadto potrzebę wsparcia ludzi młodych, kobiet i mniejszości etnicznych podejmujących własną działalność gospodarczą; I. Pietrzyk, *Polityka regionalna Unii Europejskiej i regiony w państwach członkowskich*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006, s. 36-37.

¹⁶ M. Strom, op. cit., s. 9.

Interwencja programu wpisywała się przy tym w trzy wyodrębnione filary: instrumenty finansowe dla MSP (71% budżetu), europejskie sieci centrów informacji (17%) oraz polityka wspierania przedsiębiorczości (12%)¹⁷.

W roku 2004 zdecydowano o przedłużeniu do końca 2006 r. okresu obowiązywania „IV wieloletniego programu dla przedsiębiorstw i przedsiębiorczości 2001-2005”, uzupełniając budżet programu o dodatkowe 81,5 mln euro¹⁸.

W perspektywie finansowej 2007-2013 funkcjonuje ustanowiony decyzją Parlamentu Europejskiego i Rady z 6 kwietnia 2005 roku program ramowy na rzecz działań Wspólnoty w dziedzinie konkurencyjności i innowacji (The Competitiveness and Innovation Framework Programme)¹⁹. Jednym z priorytetów tego programu jest zwiększanie konkurencyjności przedsiębiorstw, zwłaszcza małych i średnich²⁰. Interwencja w tym obszarze będzie realizowana przy wsparciu programu szczegółowego, tzw. programu na rzecz przedsiębiorczości i innowacji (Entrepreneurship and Innovation Programme), stawiającego sobie za cel:

- zwiększanie dostępu do źródeł finansowania na rzecz podejmowania i rozwoju działalności MSP oraz inwestycji o charakterze innowacyjnym,
- kształtowanie przyjaznego otoczenia dla funkcjonowania MSP,
- promocję przedsiębiorczości i innowacyjności,
- reformy w sferze administracyjnej i gospodarczej stymulujące rozwój przedsiębiorczości i innowacyjności.

Wskazano na trzy typy instrumentów finansowych pozostających w dyspozycji MSP:

- instrument na rzecz wysokiego wzrostu i innowacji w MSP (High Growth and Innovations SME Facility – GIF),
- instrument gwarancyjny dla MSP (Guarantee Facility – SMEG),
- instrument na rzecz rozwoju zdolności kompetencyjnych MSP (Capacity Building Scheme – CBS)²¹.

¹⁷ *The Enterprise Directorate General, Activities and Goals, Results and Future Directions*, European Commission, Enterprise DG, 20th April 2004, s. 17-18.

¹⁸ Na podstawie: DzUrz. L 333 z 29 grudnia 2000 r., s. 84; decyzję Rady z grudnia 2000 r. zmieniono decyzją 593/2004/WE Parlamentu Europejskiego i Rady (DzUrz. L 268 z 16 sierpnia 2004 r., s. 3).

¹⁹ Program stawia sobie za cel zwiększanie konkurencyjności i potencjału innowacyjnego Wspólnoty, rozwój społeczeństwa informacyjnego funkcjonującego zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju; program uwzględnia założenia programów wspólnotowych w obszarach poprawy wydajności gospodarki i społeczeństwa europejskiego, zdolności innowacyjnych, trwałego wzrostu, ochrony środowiska (na podstawie: *Enterprise Policy: creating the right climate for entrepreneurs*, www.europa.eu.int/comm/enterprise/enterprise_policy/cip/index_en.htm).

²⁰ Na podstawie: COM (2005) 0121 final, Official Journal of the European Union, Brussels, 06.04.2005.

²¹ Na podstawie: B. Mikołajczyk, op. cit., s. 57.

3. MSP w świetle wspólnotowych zapisów traktatowych

Jak już wspomniano, znaczenie sektora małych i średnich przedsiębiorstw dla rozwoju gospodarek państw członkowskich oraz tworzenia trwałych fundamentów pod jednolity rynek europejski dostrzeżono stosunkowo późno. Traktaty założycielskie, tj. Traktat paryski ustanawiający Europejską Wspólnotę Węgla i Stali (EWWiS) podpisany 18 kwietnia 1951 r., podobnie jak traktaty rzymskie ustanawiające EWG i EURATOM podpisane 25 marca 1957 r.²², nie zawierały postanowień odnoszących się bezpośrednio do małych i średnich przedsiębiorstw.

Należy w tym miejscu podkreślić, iż tworzenie jednolitego rynku wewnętrznego UE generowało z jednej strony istotne szanse dla sektora MSP, związane z ustanowieniem czterech podstawowych swobód²³ i powstaniem jednego wielkiego rynku, z drugiej jednak strony potęgowało zagrożenia związane z presją konkurencyjną, tym bardziej dotkliwą dla podmiotów małych i średnich.

Podstawy prawne polityki wspólnotowej wobec sektora MSP zapisano dopiero w Traktacie z Maastricht, powołującym do życia Unię Europejską, a w jej ramach Wspólnotę Europejską (WE), nowelizującym traktaty założycielskie²⁴. W artykule 130 ust. 1 w tytule XIII: „Przemysł” uznano wsparcie ze strony Wspólnoty i państw członkowskich na rzecz inicjatyw i rozwoju przedsiębiorstw, zwłaszcza małych i średnich, za warunek niezbędny dla zapewnienia konkurencyjności przemysłu. W artykule 130f ust. 2 w tytule XV: „Badania i rozwój technologiczny” wskazano na rangę wspierania przedsiębiorstw, w tym małych i średnich, ośrodków badawczych i uniwersytetów, promowania wzajemnej współpracy, otwarcia krajowego rynku zamówień publicznych, unifikacji norm, niwelowania przeszkód natury prawnej i fiskalnej funkcjonowania podmiotów gospodarczych zainteresowanych możliwie pełnym wykorzystaniem potencjału rynku wewnętrznego, w kontekście wzmocnienia podstaw naukowych i technologicznych przemysłu wspólnotowego oraz zwiększenia jego konkurencyjności²⁵.

Kolejnym istotnym z perspektywy MSP dokumentem szczebla wspólnotowego był Traktat amsterdamski, podpisany 2 października 1997 r., zmieniający Traktat z Maastricht oraz traktaty założycielskie. Zapisy traktatu wskazywały na znaczenie małych i średnich przedsiębiorstw w kontekście podstawowych celów Wspólnoty w obszarach wzrostu gospodarczego i zatrudnienia. Jedną z ważnych zmian w stosunku do dotychczas obowiązujących regulacji traktatowych wniósł uzupełniony zapis art. 118 ust. 2, regulujący kwestię ustanawiania na szczeblu Wspólnoty, w formie

²² J. Borowiec, K. Wilk, *Integracja europejska*, Wydawnictwo AE, Wrocław 2005, s. 42-44.

²³ Dotyczących ruchu towarów, usług, kapitału oraz osób; intensyfikacja procesów integracyjnych na obszarze EWG, zmierzających do utworzenia jednolitego rynku wewnętrznego stanowiła podstawowe założenie przyjętego 28 lutego 1986 r. Jednolitego Aktu Europejskiego.

²⁴ A. Jankowska, T. Kierzkowski, R. Knopik, *Fundusze strukturalne Unii Europejskiej*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2005, s. 107.

²⁵ B. Mikołajczyk, op. cit., s. 49; A. Jankowska, T. Kierzkowski, R. Knopik, op. cit., s. 106-107.

dyrektyw, minimalnych wymagań co do wdrażanych w ramach państw członkowskich rozwiązań na rzecz promocji zatrudnienia, poprawy warunków życia i pracy oraz rozwoju zasobów ludzkich. Zapis ten poszerzono, w stosunku do wersji zawartej w Traktacie z Maastricht, o zastrzeżenie, iż dyrektywy wspólnotowe nie powinny nakładać ograniczeń natury administracyjnej, finansowej i prawnej, tłumiących procesy tworzenia i rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw²⁶.

4. Podsumowanie

Ranga małej i średniej przedsiębiorczości w procesach budowy solidnych podstaw nowoczesnej, konkurencyjnej gospodarki wspólnotowej wymaga odpowiedniego zabezpieczenia w zapisach traktatowych oraz konkretnych programach inspirowanych przez instytucje unijne, narodowe i lokalne. Efektywne wsparcie europejskiego sektora MSP wymaga przy tym odpowiedniego poziomu deregulacji w celu uwolnienia inicjatywy i stymulowania postaw przedsiębiorczych w społeczeństwie UE. Nie ulega bowiem wątpliwości, iż funkcjonowanie na wspólnym rynku unijnym wiąże się nie tylko z wielkimi szansami i perspektywami, ale także z silną presją konkurencyjną. W tym kontekście wytyczne wspólnotowe winny znaleźć swoje przełożenie na politykę w sferze przedsiębiorczości, zatrudnienia oraz politykę fiskalną państw członkowskich.

Literatura

- Bologne Charter on SME Policies*, OECD, Bolonia, 15.06.2000.
 Borowiec J., Wilk K., *Integracja europejska*, Wydawnictwo AE, Wrocław 2005.
 COM (2005) 0121 final, Official Journal of the European Union, Brussels, 06.04.2005.
 DzUrz. L 268 z 16.08.2004..
 DzUrz. L 333 z 29.12.2000..
 Ehlermann C. D., *Les entreprises publiques et le contrôle des aides d'Etat*, "Revue du Marché Commun et de l'Union Européenne" 1992 no 360
Enterprise Policy: creating the right climate for entrepreneurs,
 www.europa.eu.int/comm/enterprise/enterprise_policy/cip/index_en.htm
European Charter for Small Enterprises, European Council, Feira, 19-20th June 2000.
Evaluation of the BC – Net and BRE Networks, Final Report, UK, May 2000, Technopolis Ltd.
 Hoffmann T., *Wykorzystanie programów pomocowych i przedakcesyjnych Wspólnoty Europejskiej/Unii Europejskiej w Polsce w latach 1990-2001*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2006.
 Jankowska A., Kierzkowski T., Knopik R., *Fundusze strukturalne Unii Europejskiej*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2005.
 Mikołajczyk B., *Infrastruktura finansowa MSP w krajach Unii Europejskiej*, Centrum Doradztwa i Informacji DIFIN sp. z o.o., Warszawa 2007.

²⁶ Głos w sprawie postanowień art. 118 ust. 2 zabrali przedstawiciele państw członkowskich na konferencji w Turynie 29 marca 1996 roku; zaprzeczono, jakoby zapisy dotyczące minimalnych wymagań ochrony bezpieczeństwa i zdrowia pracowników miały dyskryminować osoby zatrudnione w sektorze MSP (na podstawie: B. Mikołajczyk, op. cit., s. 50).

OJ C 287, 14.11.1986.

OJ L 006, 97/15/EC, 10.01.1997.

OJ L 161, 02.07.1993.

OJ L 239, 89/490/EEC, 28.07.1989.

Pietrzyk I., *Polityka regionalna Unii Europejskiej i regiony w państwach członkowskich*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006.

Problems of SMEs: National and Community Policies, EEC Commission, Brussels, March 1986.

Strasser D., *Les Finances de l'Europe*, Bruxelles 1990.

Strom M., *The European Union and the Policy in Favor of Small and Medium Sized Enterprises*, Swedish Foundation for Small Business Research, Sweden 2001.

The Enterprise Directorate General, Activities and Goals, Results and Future Directions, European Commission, Enterprise DG, 20th April 2004.

Ważniewski P., *Sektor małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce i w Unii Europejskiej*, „Gospodarka Narodowa” 2003 nr 5-6.

THE EU'S POLICY FOR SMALL- AND MEDIUM-SIZED ENTERPRISES' SECTOR (SMES)

Summary: Small- and medium-sized enterprises represent a strategic component of an innovative, competitive, knowledge-based economy. Effective activities in favour of providing SMEs with access to finance determine gradual deregulation in order to stimulate entrepreneurship within European community. Critical factor in the context of implementation of proactive union, national and local economic, fiscal, employment and labour market policy is strongly correlated with legal framework, regulations and supporting projects' dimension. Operating within common market generate many opportunities, but also threats connected with competitive pressure.